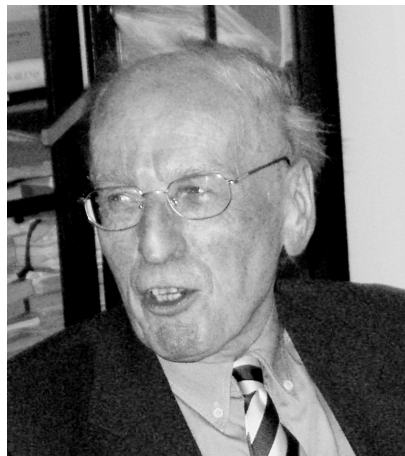

Doc. Jan Sedláček sedmdesátiletý

V průběhu letošního roku oslavil významné životní jubileum doc. PhDr. Jan Sedláček, CSc., stále aktivní člen katedry sociologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, která jeho dlouholeté působení ocenila při této příležitosti Stříbrnou medailí FF UK. Význam této vzácné osobnosti ovšem přesahuje rámec fakulty a nepochybně stojí za krátké připomenutí, jakkoli je málo pravděpodobné, že by se našli v sociologické obci jedinci, kterým jméno oslavence nic neříká.

Jan Sedláček se narodil 9. 3. 1935 v Opočně a vystudoval Filozofickou fakultu UK v Praze (1958). V době studia poznal řadu vynikajících učitelů a setkal se poprvé s oborem sociologie. Po absolutoriu zůstal na fakultě jako asistent na katedře filozofie, stále více se však zajímal o sociologii a v první polovině šedesátých let se spolu s dalšími kolegy zasazoval o její obnovení jako studijního oboru. To se jim v roce 1965 nakonec podařilo, a proto se dnes jeho osobní životní jubileum prolíná se čtyřicetiletým výročím působení na pracovišti, které procházelo samozřejmě různými a ne vždy příznivými změnami, ale přesto dokázalo naplnit mnohé z představ jeho zakladatelů. Přinejmenším v tom, že vychovalo několik generací sociologů školených v kontaktu se světovou sociologií a schopných pěstovat ji jako vědeckou disciplínu.

Jan Sedláček toto směřování od počátku významně ovlivnil. Překládal významná díla sociologů polských, podílel se na přípravě důležitých a ceněných slovníků (*Filozofický slovník* 1965, *Stručný filozofický slovník* 1966, *Malý sociologický slovník* 1970). Publikoval na svou dobu průkopnickou monografii *Pojem inteligence v sociologii* (1969), V sedmdesátých letech se koncentroval na oblast dějin sociologie (monografie *Východiska Durkheimovy sociologie* 1982) a dnes je zřejmě největším znalcem této problematiky u nás. Publikoval řadu statí v *Sociologickém časopise* i ve sbornících *Acta Universitatis Carolinae*, významným dílem přispěl i do *Velkého sociologického slovníku* 1996. Rozsáhlá je také jeho aktivita recenzní.

Docent Sedláček patří mezi výborné učitele, kteří působí především rozsahem znalostí a vlastním příkladem, pokud jde o vědeckou důslednost a zásadovost. Asi nebude nikdy patřit mezi „hvězdy“, které strhávají svým projevem, vznášejí se ve výšinách a ochotně se vrhají do neprobádaných oblastí. Patří k těm méně nápadným, kteří pečují o fundament oboru, kteří chtějí stavět na pevných základech. Bez takových „týmových hráčů“ arcití není možné solidně učit sociologii. Jan Sedláček pomohl

doc. PhDr. Jan Sedláček, CSc.
* 9. března 1935

oboru právě touto cestou, a je třeba si ho vážít nejenom jako odborné autority, ale též i skromného a čestného člověka, který neusiloval o kariéru, ale o to odpovědněji podporoval rozvoj oboru právě často nedoceňovanou prací na slovnících, překladech nebo recenzích, který dovede být důsledným, kritickým i laskavým oponentem byť jen v rámci diplomové práce. Jmenovaný je dodnes svým studentům i spolupracovníkům vzorem i svým korektním přístupem k druhým lidem, svým odborným rozhledem a životním nadhledem. Svoji spoluzakladatelskou roli, kterou on sám skromně odmítá, přetavil postupem času do polohy, kdy svým přístupem a svým dílem reprezentuje určitý typ sociologie, který pracoviště profiluje a dává mu tvář.

Zásluhy jubilanta o rozvoj oboru tedy rozhodně neleží jenom v minulosti:

Kolega Sedláček se věnuje intenzivně běžné výuce i přípravě doktorandů. I když není s ohledem na svou náročnou specializaci příliš často školitelem, podílí se aktivně na jejich přípravě i na rozvoji jejich kontaktů s katedrou, je rovněž členem oborové rady.

Jmenovaný byl nebo je členem významných hodnotících grémií, konkrétně například grantové komise AV i komise pro vědu FF UK.

Jan Sedláček pravidelně publikuje v odborném tisku, vedle toho je dlouhá léta členem redakční rady *Sociologického časopisu*, takže i tímto způsobem formuje „tvář“ české sociologie.

Docent Sedláček orientoval své zahraniční kontakty především směrem k sociologii polské. S ohledem na její prestiž a postavení ve světě zasluží mimořádného ocenění fakt, že byl jako jeden z mála světových sociologů jmenován čestným členem Polské sociologické společnosti.

Považuji za případné, že naše fakulta poděkovala oslavenci za to, co pro ni vykonal za dlouhou dobu svého působení, a zároveň ho ocenila jako výjimečnou osobnost, jejíž přítomnost v každodenním životě katedry udržuje a aktualizuje ty nejpodstatnější hodnoty akademické obce. Jako Sedláčkovi kolegové jsme již před pěti lety vydali při příležitosti jeho narozenin sborník (*Jedinec a společnost*, FF UK Praha, 2000), ve kterém vznikl prostor pro podrobnější osobní hodnocení a komentář jeho curricula (J. Havlová), jeho přínosu v kontextu „doby postheroické“ (M. Petrussek) i pro rafinovaně zinscenovaný osobní rozhovor s oslavencem (J. Buriánek, J. Šubrť), nemluvě o soupisu bibliografie a dalších příspěvcích. Jubilea se v jeho případě stávají opakovanou neformální výzvou, jak dotyčného ocenit, obdarovat, čím mu udělat radost. Není to vždy úplně snadné už proto, že obvykle pocty odmítá a oslavné řeči relativizuje, reaguje na ně s nemalou dávkou sebeironie v duchu svého vytríbeného smyslu pro suchý humor. Tím současně opakovaně potvrzuje své schopnosti sebereflexe a sociologické imaginace, svou vynikající intelektuální kondici a dar šířit kolem sebe pozitivní atmosféru. U Sedláčka se vždy snoubily racionalita s humanistickým étosem, slušnost a solidnost s odvahou a rozhodností, na jeho spolehlivost je možno kdykoli vsadit jakoukoli částku stejně jako na to, že dovede být zábavný, dvorný a empatický.

Plné zapojení do pracovního procesu dávalo skvělé vysvědčení i jeho fyzické kondici, ostatně jeho pozitivní vztah ke sportu je rovněž znám. V souvislosti s ne-

dávno prodělanými potížemi zazněly v letošních oslavách skrytě i tóny temnější, avšak vše nasvědčuje tomu, že si provedené bilancování podrží pouze průběžný ráz. S vědomím, že některé hodnoty jsou natolik vzácné, že nikdy nebudou plně nahraditelné, se na jeho další účinkování na scéně sociologie těší řada zájemců z řad studentů, spolupracovníků i mnoha dalších kolegů. Přitom se kolega Sedláček zdá být předurčen pro jediný typ role, totiž charakterní. Takové, která postaví diváky do jednoho na stranu hrdiny. Takže obligatorní přání zdraví a mnoha dalších úspěchů lze chápat jako svého druhu derivaci: velmi si všichni přejeme mít tu čest znova se s Janem Sedláčkem setkávat ať už pracovně nebo jinak. Zaslouží si to ostatně i sama sociologie.

Jiří Buriánek

Velmi osobní gratulace Janu Sedláčkovi

Není jistě úplně obvyklé místo životopisné rekapitulace dát k životnímu jubileu veřejnosti k dispozici osobní dopis, který přece jen patří mezi jakási lidská privatissima – budou-li ovšem za nějaké dvacetiletí lidé vědět, co to je „osobní dopis“ a co to je „privatissimum“. Konstatuji tento poněkud pesimistický pohled do budoucna mimo jiné proto, že souzní s duchovním naladěním jubilanta: byl vždycky ve všem svém jednání a ve všech svých postojích pozoruhodnou jednotou pevné víry v budoucnost a umírněné skepse, že totiž nemáme příliš lhostejně spoléhat na to, že „ono to nějak dopadne“. On sám vstupoval do veřejných šarvátek poměrně málo, žil – jak říkají latínici – spíše „v skrytu“, nezřídka ke škodě oboru. Ke škodě v tom prostém a jednoduchém smyslu, že jeho mimořádná skromnost, skutečná aristokratičnost ducha a až extrémní míra sebekritičnosti mu nedovolovaly vstupovat do diskusí a sporů, jež pokládal většinou právem za efemérní, a současně mu bránily uzavřít pedagogickou činnost soustředěnou především na dějiny sociologie syntetickou prací: z jeho pera by vyšlo dílo nepochybně faktograficky nesporné a myšlenkově invenční.

Jan Sedláček se narodil v Opočně, což jsem mu vždycky záviděl – to místo má opravdový *genius loci*. Vystudoval gymnázium ve Vrchlabí, v letech 1953–1958 filozofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde setrval nejprve jako asistent (PhDr. 1957), poté jako docent (1980) dějin sociologie. Podílel se autorsky na prvním solidním poválečném *Filozofickém slovníku* (1966), pro nějž napsal většinu sociologických hesel, pak na *Malém sociologickém slovníku* (1970), sám pak vydal dvě monografie, v roce 1969 *Pojem inteligence v sociologii* a v roce 1979 *Východiška Durkheimovy sociologie: Analýza a kritika*.

Mimořádné zásluhy má o uvedení řady polských autorů do českého sociologického kontextu. Bylo již nescíslněkrát napsáno, jakou roli hrála polská sociologie